

Náhrada škody

K vážné duševní poruše, vzniklé působením otřesných zážitků nebo jiných nepříznivých psychologických činitelů a tísnivých situací, může dojít i jinak než otřesným zážitkem, prožitým přímo při úrazovém ději, a to působením i jiných faktorů, typicky dlouhodobou hospitalizací, invaliditou, ztrátou zaměstnání, vytržením ze známého prostředí a zažitých stereotypů, zpřetrháním sociálních vazeb, existenční nejistotou, nepříznivým zdravotním stavem a jeho nejistou prognózou do budoucna a řadou dalších. Mají-li tyto psychické následky bezprostřední souvislost s poškozením fyzického zdraví, není důvod, aby nebyly odškodněny i v případě, že poškozený (např. z důvodu šoku či bezvědomí) vlastní průběh nehody nevnímal, popřípadě si na něj nepamatuje. Zjištění, zda poškozený trpí specifikovanou duševní poruchou, závisí pak především na posouzení lékaře - specialisty v odvětví psychiatrie.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 3305/2011, ze dne 23.8.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně J. M., zastoupené JUDr. Z.Š., advokátkou se sídlem P., proti žalované ČSOB P., a.s., se sídlem P., o pojistné plnění, vedené u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 8 C 291/2005, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích ze dne 12. 5. 2011, č.j. 23 Co 223/2010-465, ve znění opravného usnesení ze dne 12. 5. 2011, č. j. 23 Co 223/2010-477, tak, že rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích ze dne 12. 5. 2011, č.j. 23 Co 223/2010-465, ve znění opravného usnesení ze dne 12. 5. 2011, č. j. 23 Co 223/2010-477, se ve výroku I, pokud byla žaloba zamítnuta ohledně částky 360.000,- Kč, a v závislých výrocích II, III, IV, V a VI zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobkyně se žalobou doručenou soudu prvního stupně dne 18. 10. 2005 domáhala výplaty pojistného plnění, spočívajícího v náhradě škody na zdraví za bolest, ztížení společenského uplatnění, ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti a po skončení pracovní neschopnosti a nákladů za znalecké posudky, která vznikla žalobkyni v důsledku dopravní nehody ze dne 18. 5. 2001 při střetu s osobním automobilem Suzuki Wagon (dále jen „vozidlo Suzuki“) a nákladním automobilem MAN s návěsem (dále jen „vozidlo MAN“).

Okresní soud v Pardubicích (poté, co jeho předchozí, zamítavý rozsudek byl zrušen usnesením odvolacího soudu a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení) rozsudkem ze dne 17. 2. 2010, č.j. 8 C 291/2005-354, ve znění opravného usnesení ze dne 6. 4. 2010, č.j. 8 C 291/2005-373, řízení co do částky 201.699,- Kč s příslušenstvím zastavil, uložil žalované zaplatit žalobkyni částku 316.031,60 s příslušenstvím, co do částky 2.649.427,40 s příslušenstvím žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že dne 18. 5. 2001 kolem 21.40 hodin na přehledném úseku obchvatu města Louny bez veřejného osvětlení v mírné levotočivé zatáčce došlo k dopravní nehodě způsobené tím, že žalobkyně vběhla zleva do vozovky před vozidlo Suzuki, kterým byla odhozena do protisměrné části vozovky, kde ji přejelo vozidlo MAN. U obou řidičů byl vyloučen alkohol, žalobkyně byla v době nehody pod vlivem alkoholu a léků. Podle znaleckého posudku obě vozidla jela rychlostí 80 km/hod., avšak rychlost druhého vozidla nebyla přiměřená dosvitu potkávacích světel. Řidič

vozidla MAN reagoval na překážku na vozovce (ležící žalobkyni) se zpožděním v reakční době, a ačkoliv žalobkyni přejel, vyhodnotil situaci správně a zvolil takový způsob jízdy, který jí způsobil nejmenší zranění. Žalobkyně při dopravní nehodě utrpěla vážný úraz – devastující poranění levé dolní končetiny vedoucí k její amputaci ve stehně, tříštivou několikanásobnou zlomeninu pánve, zlomeniny levé kosti pažní, loketní a vřetenní, zlomeninu pátého až osmého žebra vlevo, otřes mozku a další poranění. Následky úrazu si vyžádaly dlouhodobé léčení s řadou operací a rehabilitaci s hospitalizací do 11. 11. 2001. Dne 3. 1. 2002 byl přiznán žalobkyni plný invalidní důchod.

Provozovatelé obou automobilů měli se žalovanou uzavřené smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla, uplatněný nárok je tedy nárokem na pojistné plnění dle § 6 odst. 1 a § 9 odst. 1 zákona č. [168/1999](#) Sb. ve znění pozdějších předpisů. Soud prvního stupně uzavřel, že v případě prvního střetu žalobkyně s vozidlem Suzuki nese škodu způsobenou na svém zdraví žalobkyně podle § 441 občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“), neboť pod vlivem omamných látek náhle vběhla do jízdní dráhy vozidla a řidič ji nemohl vidět dříve, než se mu objevila v j osvětlené části vozovky. Žalobkyně porušila povinnost chodkyně, uloženou jí v ustanovení § 54 odst. 2 zákona č. [361/2000](#) Sb., o provozu na pozemních komunikacích. S odkazem na závazný právní názor vyslovený v předchozím zrušovacím rozhodnutí odvolacího soudu ze dne 15. 11. 2007, č.j. 23 Co 313/2007-143, že provozovatel vozidla MAN se odpovědnosti za škodu nezprostil, dále vycházel soud prvního stupně z toho, že u druhého střetu s vozidlem MAN je dána míra spoluzavinění žalobkyně v rozsahu 80 % a odpovědnost provozovatele vozidla MAN v rozsahu 20 % podle ustanovení § 441 ve spojení s § 427 obč. zák. Na náhradě bolestného soud s odkazem na ustanovení § 7 odst. 2 vyhlášky č. [32/1965](#) Sb. účinné ke dni vzniku bolesti, které umožňovalo přiznat náhradu bolestného pouze v částce 36.000,- Kč, zvýšil tuto limitní částku na čtyřnásobek, tedy na 144.000,- Kč, následně krácenou s ohledem na spoluzavinění žalobkyně o 80 % na 28.800,- Kč. Soud shledal daný případ výjimečným, a to s ohledem na vážné polytrauma s řadou komplikací jako byly infekce rány pahýlu, močových cest, jež si vyžádalo sérii následných operací a odběry kožních štěpů. Léčení žalobkyně bylo náročné a bolestivé a znamenalo pro ni fyzickou bolest spojenou s vlastním tělesným poškozením a psychické útrapy. Při stanovení náhrady za ztížení společenského uplatnění soud vycházel z posudku znaleckého ústavu Univerzity Karlovy v Praze, Lékařské fakulty v Plzni, jež ohodnotil ztížení společenského uplatnění podle vyhlášky č. [440/2001](#) Sb. 1.810 body. Soud prvního stupně nepřiznal požadované odškodnění za vážné duševní poruchy s tím, že u žalobkyně nebyla žádná vážná duševní porucha v souvislosti s úrazem zjištěna. Základní bodové ohodnocení soud zvýšil na pětinašobek, neboť dovedl, že jsou dány důvody zvláštního zřetele hodné pro takový postup podle § 7 odst. 3 vyhlášky, neboť žalobkyně je pro následky úrazu téměř vyřazena ze života, její uplatnění ve společnosti je ztraceno a nemůže žít plnohodnotným životem. Celková částka 1.086.000,- Kč byla opět snížena pro spoluzavinění na 217.200,- Kč. U požadavku žalobkyně na náhradu ztráty na výdělků po dobu pracovní neschopnosti za období od 6. 8. 2001 do 2. 1. 2002 soud prvního stupně dovedl, že žalobkyně prokázala, že nebyť daného úrazu měla jako účastnice kurzu pořádaného Výrobním družstvem Dipra reálný předpoklad získat zaměstnání s pravděpodobným výdělkem 8.385,- Kč měsíčně. Za požadované období by její výdělek činil celkem 41.688,- Kč, což po krácení o 80 % činí 8.337,60 Kč. Na náhradě za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti od 3. 1. 2002 do 30. 11. 2009 přiznal soud prvního stupně žalobkyni částku 56.446,- Kč, představující 20 % z částky 282.230,- Kč, kterou vycíslil jako rozdíl mezi valorizovaným pravděpodobným průměrným výdělkem v daném období a plným invalidním důchodem žalobkyně. Za období od 1. 12. 2009 byla žalobkyni přiznána renta v částce 613,- Kč měsíčně, jež činí 20 % z částky 2.453,- Kč. Dále soud přiznal žalobkyni 20 % vynaložených nákladů za znalecké posudky, jimiž prokazovala výši svých nároků, a to ve výši 5.248,- Kč.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozsudkem ze dne 12. 5. 2011, č.j. 23 Co 223/2010-465, ve znění opravného usnesení ze dne 12. 5. 2011, č.j. 23 Co 223/2010-477, změnil v odvoláním napadených výrocích rozsudek soudu prvního stupně tak, že uložil žalované zaplatit žalobkyni 1.129.829,90 Kč s příslušenstvím, dále měsíčně částku 1.605,- Kč,

počínaje dnem 1. 5. 2011, vždy každého 10. dne v měsíci předem, žalobu zamítl co do částky 1.535.409,50 Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů mezi účastníky a vůči státu. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že v případě prvního střetu žalobkyně s vozidlem Suzuki byla škoda způsobena výlučně jednáním poškozené a je vyloučena odpovědnost provozovatele vozidla Suzuki z důvodu chybějící příčinné souvislosti mezi okolnostmi, za níž by provozovatel vozidla Suzuki objektivně odpovídal, a vznikem újmy na straně poškozené. Odvolací soud dále uvedl, že prvotní příčinou kolize s vozidlem MAN bylo porušení povinností žalobkyně, která nedovoleně přecházela vozovku a byla sražena vozidlem Suzuki, čímž vytvořila neočekávanou překážku. Bez porušení této povinnosti žalobkyně by následek nebyl způsobem a nelze ani dovodit, že by protiprávní jednání žalobkyně bylo jen okrajovou příčinou. K protiprávnímu jednání žalobkyně poté přistoupilo porušení povinnosti řidiče vozidla MAN jen takovou rychlostí, aby byl schopen zastavit vozidlo na vzdálenost, na kterou měl rozhled. Tyto dvě skutečnosti tak podle odvolacího soudu spolupůsobily při vzniku následku - těžké újmy na zdraví žalobkyně. To vše při zohlednění skutečnosti, že žalobkyně byla pod vlivem omamných látek, přičemž reakce řidiče nebyla z tohoto pohledu snížena. Žalobkyně navíc ležela v místě, kde nebylo možné předpokládat výskyt chodců, řidič jel povolenou rychlostí 80 km/h a Policie ČR po šetření dopravní nehody odložila podezření z trestného činu ublížení na zdraví. S ohledem na výše uvedené odvolací soud uzavřel, že protiprávní jednání poškozené žalobkyně se podílelo na vzniku škody v rozsahu 50 % a v tomto rozsahu není dána odpovědnost provozovatele vozidla za vzniklou škodu. Na základě uvedeného závěru v odpovídajícím rozsahu zvýšil náhradu škody na zdraví, tj. náhradu za bolest, ztížení společenského uplatnění, ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti a po jejím skončení a též náhradu nákladů za znalecké posudky. Odvolací soud dovodil, že žalobkyně nemá nárok na odškodnění podle položky 016 přílohy č. 2 vyhlášky č. [440/2001](#) Sb. (vážné duševní poruchy vzniklé působením otřesných zážitků nebo jiných nepříznivých psychologických činitelů a tísnivých situací), neboť již při podání vysvětlení před policií po dopravní nehodě, ale také v žalobě žalobkyně uvedla, že si na okolnosti dopravní nehody nepamatuje. Odvolací soud vycházel z jazykového výkladu položky 016 vyhlášky, která dopadá pouze na ty případy, kdy poškozený si je vědom působení úrazového děje, k čemuž v daném případě nedošlo.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, a to pouze do potvrzujícího výroku o zamítnutí žaloby ohledně částky 360.000,- Kč. Přípustnost dovolání dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a podává je z důvodu nesprávného právního posouzení věci, spočívajícího ve výkladu položky 016 přílohy č. 2 vyhlášky č. [440/2001](#) Sb. Namítá, že ačkoli ústavní znalecký posudek z oboru zdravotnictví zahrnul do bodového ohodnocení i psychické následky úrazu podle výše uvedené položky, odvolací soud - s ohledem na další skutková zjištění - částku odpovídající této položce nepřiznal s odůvodněním, že si dovolatelka na průběh nehodového děje nepamatuje. Dovolatelka má za to, že odvolací soud uvedenou položku vyložil příliš restriktivně a v rozporu s jejím smyslem a doslovným zněním. Podle jejího názoru k duševní poruše vzniklé působením otřesných zážitků nebo jiných nepříznivých psychologických činitelů a tísnivých situací může dojít i jinak než otřesným zážitkem z účasti na dopravní nehodě, např. působením i jiných faktorů, typicky u poškozenozdraví z dopravní nehody dlouhodobou hospitalizací v nemocnici, invaliditou, ztrátou zaměstnání, vytržením ze známého prostředí a zažitých stereotypů, zpřetrháním sociálních vazeb, existenční nejistotou, nepříznivým zdravotním stavem a jeho nejistou prognózou do budoucna a řadou dalších. Dovolatelka těmito „stresorům“ byla vystavena a z nich dovozuje své psychické problémy. Navrhuje, aby odvolací soud rozsudek odvolacího soudu v napadeném výroku I. v části, již byl potvrzen zamítavý rozsudek soudu prvního stupně co do částky 360.000,- Kč, zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu bylo podáno včas (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), osobou oprávněnou, tj. účastníkem řízení zastoupeným advokátem (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.).

Přípustnost dovolání proti výroku rozsudku odvolacího soudu, kterým (z obsahového hlediska) potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ohledně zamítnutí části nároku vůči žalované, se řídí ustanovením § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., podle něž je dovolání přípustné, jestliže se nejedná o přípustnost podle ustanovení písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. bylo sice nálezem Ústavního soudu ze dne 21. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, zrušeno uplynutím dne 31. 12. 2012, do té doby je však součástí právního řádu, a je tedy pro posouzení přípustnosti dovolání podaných do 31. 12. 2012 nadále použitelné (srov. nález Ústavního soudu ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1572/11).

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží (§ 237 odst. 3 o. s. ř.). Dovolání je podle tohoto ustanovení přípustné, jde-li o řešení právních otázek, jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost dovolání nezakládají, a současně se musí jednat o právní otázku zásadního významu; způsobitelným dovolacím důvodem je tedy důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Nesprávné právní posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. může spočívat v tom, že soud na správně zjištěný skutkový stav věci aplikoval nesprávný právní předpis nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Z vylíčení důvodů dovolání vyplývá, že dovolatelka nesouhlasí zejména s tím, že odvolací soud – navzdory znaleckému posudku z oboru zdravotnictví (odvětví psychiatrie) – dovedl, že žalobkyni nepřísluší odškodnění podle položky 016 přílohy č. 2 k vyhlášce č. [440/2001](#) Sb. (vážné duševní poruchy vzniklé působením otřesných zážitků nebo jiných nepříznivých psychologických činitelů a tísnivých situací) s odůvodněním, že bylo zjištěno, že žalobkyně si na okolnosti dopravní nehody nepamatuje, přičemž uvedená položka dopadá jen na ty případy, kdy poškozený si je vědom působení úrazového děje. Jde o právní otázku, kterou dovolací soud dosud neřešil, a proto je dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Dovolací soud s názorem odvolacího soudu na výklad položky 016 přílohy č. 2 k vyhlášce č. [440/2001](#) Sb. nesouhlasí. Citovaná položka předně neomezuje původ vážných duševních poruch pouze na působení otřesných zážitků, nýbrž zahrnuje i působení jiných nepříznivých psychologických činitelů a tísnivých situací. Již proto se jeví výklad podaný odvolacím soudem jako nepřiměřeně restriktivní (zužující) a odporující doslovnému znění citovaného ustanovení. Účelem citované položky je odškodnit trvalé následky poškození zdraví v oblasti psychické (srov. § 3 odst. 1 vyhlášky č. [440/2001](#) Sb.). Nepříznivé psychologické činitele vyvolané poškozením zdraví nepochybně na osobu poškozenou a způsob jejího života nepůsobí pouze v okamžiku úrazového děje, nýbrž i následně. Dovolatelce je nutno přisvědčit, že k vážné duševní poruše vzniklé působením otřesných zážitků nebo jiných nepříznivých psychologických činitelů a tísnivých situací může dojít i jinak než otřesným zážitkem prožitým přímo při úrazovém ději, a to působením i jiných faktorů, typicky dlouhodobou hospitalizací, invaliditou, ztrátou zaměstnání, vytržením ze známého prostředí a zažitých stereotypů, zpřetrháním sociálních vazeb, existenční nejistotou, nepříznivým zdravotním stavem a jeho nejistou prognózou do budoucna a řadou dalších. Mají-li tyto psychické následky bezprostřední souvislost s poškozením fyzického zdraví, není důvod, aby nebyly odškodněny i v případě, že poškozený (např. z důvodu šoku či bezvědomí) vlastní průběh nehody nevnímal, popřípadě si na něj nepamatuje. Zjištění, zda poškozený trpí specifikovanou duševní poruchou, závisí pak především na posouzení lékaře – specialisty v odvětví psychiatrie.

Jelikož Nejvyšší soud shledal rozsudek odvolacího soudu v rozsahu přípustnosti dovolání

nesprávným, zrušil jej včetně závislých nákladových a poplatkových výroků (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem o. s. ř.) a věc vrátil v tomto rozsahu odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta první o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)